

پیامبر خداﷺ

المُؤمِنُ إِذَا مَاتَ وَتَرَكَ وَرَثَةً وَاحِدَةً عَلَيْهَا عِلْمٌ، تَكُونُ تِلْكَ الْوَرَثَةُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سِتْرًا فِيمَا تَبَيَّنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ وَأَعْطَاهُ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بَغْلًا خَرَفٍ مَكْتُوبٍ عَلَيْهَا، مَدِينَةٌ أَوْسَعُ مِنَ الدُّنْيَا سَبْعَ مَرَّاتٍ.

هر گاه مؤمن بمیرد و یک برگه که روی آن علمی نوشته شده باشد، از خود بر جای گذارد، روز قیامت آن برگه پرده میان او و آتش می‌شود و خداوند تبارک و تعالی به‌ازای هر حرفی که روی آن نوشته شده، شهری هفت برابر پهناورتر از دنیا به او می‌دهد.

- مقدمه**

«مسئولیت اخلاقی» از جمله مفاهیم مهم در فلسفه اخلاق به‌شمار می‌رود. اساساً بحث مسئولیت از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین مسائل فلسفی، دینی، اخلاقی و حقوقی است. از دوران یونان باستان تا روزگار حاضر، پیوسته فیلسوفان در تلاش بوده‌اند تا با عبارات مختلف، مسئولیت انسان و شرایط و لوازم آن را تبیین کنند.^۱ این مفهوم با مفهوم جنجالی علیت، جبر و اختیار در پیوند است. امروزه بر اثر پیشرفت‌های علوم انسانی، مباحثی نو در این رابطه مطرح گردیده که باعث شده، اندیشمندان عموماً غیر دین‌باور با اعتقاد به تأثیر زمینه‌های اجتماعی، محیطی، روانی و ژنتیکی بر عملکرد انسان، او را فاعل مختار و آزاد ندانسته و مسئولیت اخلاقی را از او سلب نمایند؛ درحالی‌که از نگاه دینی، انسان فاعلی مختار و در قبال عملکرد از روی اختیار خود کاملاً مسئول است و از همین جاست که مفهوم اخلاقی درباره انسان بروز و ظهور می‌یابد.

- مسئولیت اخلاقی چیست؟**

بی‌تردید مسئولیت اخلاقی پیوندی وثیق با وظیفه اخلاقی دارد؛ یعنی مسئولیت در جایی معنا و مفهوم می‌یابد که فرد مورد سؤال قرارگرفته نسبت به امر مورد سؤال، وظیفه و تکلیف داشته باشد. پس اگر به وظیفه خود عمل کرده باشد، مورد ستایش قرار گرفته و احیاناً به او پاداش داده می‌شود و چنانچه آنرا ترک کرده باشد، مورد سرزنش قرار گرفته و احیاناً مجازات و کیفر می‌شود.^۲

انواع مسئولیت

از نگاه اندیشمندان مسلمان، انسان علاوه بر سه نوع مسئولیت؛ یعنی مسئولیت در برابر خود، مسئولیت در برابر دیگران و مسئولیت در برابر محیط زیست، مسئولیت دیگری نیز دارد که بدون آن هیچ یک از این مسئولیت‌های سه گانه معنا و مفهومی نخواهند داشت. این نوع مسئولیت، مسئولیت در برابر خدای متعال است. اساساً باور به خداوند از مبانی هستی – شناختی مسئولیت اخلاقی، در کنار مبانی معرفت‌شناختی ^۳ و مبانی انسان‌شناختی ^۴ آن، به‌شمار می‌رود. باور به حاکمیت مطلق خداوند و نیز باور به خالقیت و مالکیت مطلق خداوند، به‌عنوان مبانی وجود‌شناختی مسئولیت اخلاقی، انکارناشدنی است. بدون شک انسان در برابر خداوند مسئول است؛ زیرا همه‌چیز از آن اوست، مال اوست و به‌سوی اوست. هیچ موجود دیگری در برابر او از خود استقلالی ندارد. مالک حقیقی نعمت‌های جسمی و روحی و درونی و بیرونی انسان، ذات اقدس الهی است. با این وصف، روشن است که انسان به‌سبب تصرف در این نعمت‌ها در برابر مالک حقیقی آنها، خداوند، مسئول است و باید پاسخ‌گو باشد.

- ذومرتب بودن مسئولیت اخلاقی در قرآن و روایات**

اکنون، پس از آشنایی با مفهوم مسئولیت اخلاقی و نیز حوزه‌های چهارگانه آن و اهمیت مسئولیت انسان در برابر خداوند، باید دانست که این مسئولیت نسبت به عامل اخلاقی(انسان مؤمن)، ماهیتی متشکک و مدّرج دارد؛ یعنی مسئولیت یادشده برای برخی افراد از شدت بیشتری نسبت به برخی دیگر برخوردار است؛ به‌نحوی که پای‌بندی این افراد به مسئولیت‌هایی که بر عهده دارند، پاداشی بزرگتر و نیز شانه خانی کردن آنان از زیر بار آن مسئولیت‌ها، عقوبتی شدیدتر را نسبت به سایر افراد برای ایشان رقم می‌زند. «مسئولیت‌های بزرگ به نسبت عظمت و خطورّزشان، مورد توجه و عنایت بیشتر پروردگار هم قرار می‌گیرد.»^۵

اکنون این حقیقت بشارت‌دهنده و از سویی دیگر هشداردهنده را در آیات قرآن کریم و احادیث اهل‌بیت ^{علیهم‌السلام} بررسی می‌کنیم.

ماهیت تشکیکی مسئولیت اخلاقی

بررسی موقعیت اجتماعی عالمان دین

و تشدید مسئولیت اخلاقی آنان از منظر قرآن و روایات

علیرضا مکتب‌دار؛ پژوهشگر دینی و طلبه حوزه علمیه قم

- قرآن کریم**

قرآن کریم درباره زنان پیامبر اکرم ^{علیهم‌السلام} می‌فرماید: «ای همسران پیامبر! هرکس از شما کار بسیار زشت آشکاری مرتکب شود [قطعاً پیوند همسری با پیامبر به او مصونیت نمی‌دهد؛ بلکه] عذاب برای او دو چندان خواهد شد و این [کار] بر خدا آسان است.»^۶ زیرا نعمت‌هایی که خداوند به آنان ارزانی داشته، کامل‌تر بوده است؛ پس ناسپاسی آنان نیز زشت‌تر خواهد بود یا به‌خاطر آنکه گناه از بزرگان ناپسندتر است، از این رو عقوبت انبیا متفاوت از عقوبت دیگران خواهد بود؛ زیرا گمراهی آنان سبب گمراهی دیگران می‌گردد و تأثیر آنان در گمراهی مردم از تأثیر افراد دیگر در گمراهی دیگران بیشتر است.^۷

و بر این اساس، چهره‌های دینی و اجتماعی که گفتار و رفتارشان برای دیگران سرمشق است، اگر گناه کنند، کیفرشان بیش از دیگران است.^۸ خداوند به همسران پیامبر ^{علیهم‌السلام} می‌فرماید: شما چون در خانه وحی و مرکز نبوت زندگی می‌کنید، دیگران به شما نگاه می‌کنند و اعمال‌ثان سرمشقی است برای آنها؛ بنابراین گناهتان در پیشگاه خدا عظیم‌تر است؛ چراکه هم ثواب و هم عذاب بر طبق معرفت و میزان آگاهی و همچنین تأثیر آن در محیط داده می‌شود.^۹

در آیه دیگر، خداوند خطاب به همسران پیامبر ^{علیهم‌السلام} می‌فرماید: «ای همسران پیامبر! شما همچون یکی از زنان معمولی نیستید، اگر تقوا پیشه کنید.»^{۱۰} شما به‌خاطر انتسابات

به پیامبر ^{علیهم‌السلام} دارای موقعیت خاصی هستید که می‌توانید، سرمشقی برای همه زنان باشید، چه در مسیر تقوا و چه در مسیر گناه. خداوند همسران پیامبر ^{علیهم‌السلام} را مخاطب قرار می‌دهد تا بدانند، در چه موقعیت دشواری قرار دارند و به‌خاطر افتخار همسری پیامبر ^{علیهم‌السلام} که نصیبشان گشته، باید چه سختی‌هایی را تحمل نمایند.^{۱۱}

حال که همسران آن حضرت این‌گونه مورد

خطاب قرار می‌گیرند، پس مسلماً کیفر خود

پیامبر ^{علیهم‌السلام} در صورت سرپیچی از وظیفه، به‌مراتب سخت‌تر از کیفر همسرانش خواهد بود. قرآن کریم پیامبر ^{علیهم‌السلام} را در صورت تخلفی از وظایف خویش به چنین سرزنشت دردناکی تهدید می‌کند: «و اگر [او] پاره‌ای گفته ه‌ایر ما بسته بود، دست راستش را سخت می‌گرفتیم؛ سپس رگ قلبش را پاره می‌کردیم و هیچ یک از شما مانع از [عذاب] او نمی‌شد.»^{۱۲}

با این حساب، سرزنشت دیگری که در کسوت دینداری، پیرایه‌هایی را به دین بسته و اسباب انحراف مردم از تعلیم ناب دین را فراهم می‌آورد، روشن است. تمام رفتار و گفتار چنین شخصیت‌هایی-به‌خاطر موقعیت اجتماعی برتری که دارند- زیر ذره‌بین است و گناه آنان نیز برتر از گناهان دیگران خواهد بود.

و این همه از آن رو است که ناهماهنگی میان گفتار و رفتار عالمان، نقشی مؤثر در روگردانی مردم از دین و آموزه‌های نجات‌بخش آن دارد؛ از این رو، رفتار و عملکرد آنان باید با سخنانشان هماهنگ باشد. پس اگر دیگران را به چیزی امر و یا سفارش می‌کنند، خود باید اولین کسی باشند که به مأموریه عمل می‌نمایند. خدای متعال می‌فرماید: «آیا مردم را به نیکی فرمان می‌دهید و خود را فراموش می‌کنید.»^{۱۳} و نیز می‌فرماید: «این عمل که سخن بگویند و خلاف آن کنند، بسیار سخت خدا را به خشم و غضب می‌آورد.»^{۱۴}

حضرت شعب ^{علیه‌السلام} به‌عنوان فردی شاخص در اجتماع نیز آنگاه که قوم خویش را به تبعیت از فرامین الهی فرا می‌خواند، پای‌بندی خود به آنچه به آن فرا می‌خواند را این‌گونه به آنان یادآور می‌شود: «گفت ای قوم من! بیندیشید اگر از جانب پروردگارم دلیل روشنی داشته باشم و او از سوی خود روزی نیکویی به من داده باشد[آیا باز هم از پرستش اوست بردارم] من نمی‌خواهم در آنچه شما

فرزندم! با قرآن، این کتاب بزرگ معرفت آشنا شو و با قرأنت آن، راهی به سوی محبوب باز کن. تصور مکن که قرأنت بدون معرفت اثری ندارد که این وسوسه شیطان است. این کتاب از طرف محبوب است برای تو و برای هرکس و نامه است؛ اگرچه عاشق و محب، مفاد آن را ندانند.

صحیفه امام خمینی ﷺ / جلد ۱۶ ص ۲۱۱.

پیش روی آنان است. عذاب عالم بر اثر گناهش بدین سبب چند برابر می‌شود که وی از روی آگاهی مرتکب آن گناهان شده است؛ از این رو خداوند متعال فرموده است: «هر آینه منافقان در فروترین طبقات آتش هستند و هرگز بر ایشان یآوری نمی‌یابی.»^{۱۵}

- روایات**

امام صادق ^{علیه‌السلام} در ضمن گفتاری فرمود: «هفتاد گناه از جاهل، بخشیده می‌شود، قبل از آنکه یک گناه از عالم، بخشیده گردد.»^{۱۶} و این از آن رو است که گناه عالمان و لغزش آنان، موجی از لغزش‌ها را در جامعه ایجاد می‌کند و همچون شکستن کشتی می‌ماند که هم خود غرق می‌شود و هم دیگر سرنشینان را به قعر دریای نابودی می‌برد.^{۱۷} پس جز با اصلاح حال عالمان -در کنار اصلاح حال زمامداران- جامعه اصلاح نمی‌گردد و البته وجود دانشمندان درست‌کردار حتی در جوی که حاکمان ستمکار سلطه می‌رانند نیز، می‌تواند از فساد و تباهی جامعه مانع گردد؛ چراکه آنان نقش الگو و اسوه را در جامعه ایفا می‌کنند و مردم در روش و طریقه خود در زندگی فردی و اجتماعی، چشم به سیره و رفتار آنان دوخته‌اند؛ از این رو عالمی که از دانش خویش سود نبرده و بر خلاف آن رفتار می‌کند، باید خود را برای سخت‌ترین عذاب‌ها در قیامت آماده کند.^{۱۸} و در نقطه مقابل، «عالمی که دیگران از دانش او سود برند، از هفتاد هزار عابد برتر است.»^{۱۹}

مردی در حضور امام صادق ^{علیه‌السلام} گفت: «شما از اهل‌بیتی هستید که مورد رحمت و آموزش خدا قرار گرفته‌اید.» امام ^{علیه‌السلام} ناراحت شد و فرمود: «ما سزاوارتریم به اینکه آنچه خدا درباره همسران رسول خدا ^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} عملی کرد، درباره ما نیز عملی کند. ما معتقدیم که خداوند نیکوکاران از میان ما را دوبرابر اجر می‌دهد؛ بنابراین از میان ما نیز، دوبرابر عذاب می‌بینند؛ نه آن‌گونه که تو پنداشته‌ای.»^{۲۰}

- پی‌نوشت‌ها**

- ^۱ مصباح یزدی، فلسفه اخلاق، ص ۱۵۴–۱۵۳؛
- ^۲ همان، ص ۱۵۶؛
- ^۳ دانستن اینکه انسان مسئول است، تابع برخی باورهای اخلاقی و دینی است و این خود مبتنی بر باور به وجود راه‌هایی برای شناخت واقع است، راه‌های معرفت به مسئولیت اخلاقی عبارتند از: راه وحی، راه عقل و راه حس؛
- ^۴ از آنجا که بحث مسئولیت اخلاقی بحثی است که به انسان مرتبط است، از این رو شناخت انسان تأثیر بسزایی در درک صحیح از این مقوله دارد. این بحث در گروی شناخت ویژگی‌های وجودی انسان همچون: اراده آزاد انسان، ویژگی‌های عقلی او، مخلوق و مملوک بودن انسان می‌باشد. محمدپور، سعید، شرایط، قلمرو و مراتب مسئولیت اخلاقی در قرآن و حدیث، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه معارف اسلامی، گرایش اخلاق اسلامی، ص ۱۹–۲۷؛
- ^۵ خامنه‌ای، سیدعلی (آیت‌الله)، بیانات در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۵/۵/۱۳۶۸؛
- ^۶ احزاب، ۳؛
- ^۷ مرآةالمعول، ج ۳، ص ۲۲۶؛
- ^۸ عبارت *مُتَّبِعَةً* در *فَإِجَابَتِهِ مُتَّبِعَةً* به صیغه اسم فاعل است نه مفعول. اگر به صیغه مفعول بود؛ یعنی *مُتَّبِعَتٌ* بود؛ یعنی گناه آشکار ولی کلمه مزبور به کسر راه است یعنی آشکار کننده است؛ یعنی مقام کسی که آن فاحشه را مرتکب می‌شود، بیان می‌کند و مرتبه ایمان و تقوای آورنده گناه را روشن می‌کند. سبحانی، جعفر، تفسیر سوره احزاب، خیرگزاری مهر.
- ^۹ تفسیر نور، ج ۳، ص ۳۵۵؛
- ^{۱۰} بزرگزاده تفسیر نمونه، ج ۳، ص ۶۰۷؛
- ^{۱۱} احزاب، ۳۳؛
- ^{۱۲} المیزان، ص ۴۵۶؛
- ^{۱۳} الحاقه، ۲۷–۴۴؛
- ^{۱۴} توبه، ۴۴؛
- ^{۱۵} صف، ۳؛
- ^{۱۶} هود، ۸۸؛
- ^{۱۷} حاقه، ۴۶؛
- ^{۱۸} ساء، ۱۸؛
- ^{۱۹} الکافی، ۲۷۸؛
- ^{۲۰} علی ^{علیه‌السلام}: رَلةَ العالمِ کأنکاسر السفینة تغرق وتغرق.
- ^{۲۱} إِنْ أَفْضَ النَّاسَ عَذَابًا یَوْمَ الْقِیَامَةِ عَالِمٌ لَمْ یَنْفَعِ اللهُ بَعْلَهُ. کنزالعالم: ۲۸۹۷۷؛
- ^{۲۲} غَالِمٌ یَتَّقِفُ یَعْلَمُو خِزْ مِنْ شَیْئِینِ أَلْفَ عَابِدٍ.
- ^{۲۳} مرآةالمعول، ج ۴، ص ۲۲۶.

پاسداشت ارزش‌های انقلاب اسلامی، ایثار و شهادت و مقاومت تجلیل کرد.

رئیس مرکز بسیج اساتید، نخبگان و مدیران حوزه علمیه قم در این دیدار، با ارائه گزارشی از روند فعالیت‌های کانون نخبگان مرکز بسیج اساتید حوزه علمیه قم، اظهار کرد: ۹ سال از تشکیل مرکز بسیج اساتید مدیران و نخبگان حوزه‌های علمیه قم می‌گذرد و در این مدت، به محضر تمامی مراجع عظام تقلید و علما رسیده و ضمن ارائه گزارشی از روند کار و فعالیت‌ها، آن بزرگواران را در جریان اهم اقدامات این مرکز قرار داده‌ام.

رئیس مرکز بسیج اساتید، نخبگان و مدیران حوزه علمیه قم با حجت‌الاسلام والمسلمین جواد محدثی، پیشکسوت اهل قلم و فعال در عرصه تبلیغ مکتوب، تجلیل کرد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین اکبری مسئول نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه استان قم و رئیس مرکز بسیج اساتید، نخبگان و مدیران حوزه علمیه قم، با حجت‌الاسلام والمسلمین جواد محدثی از اساتید پیشکسوت اهل قلم حوزه علمیه قم، دیدار و از خدمات ارزشمند وی در راستای

سخن بزرگان

امام خمینی

اف‌جوز

- سال بیستم
- شماره ۷۸۲
- دوشنبه ۹ اسفند ۱۴۰۰
- صفحه ۳۰۰ تومان

<div><div> </div><div><div>صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه</div></div></div>
<div><div> </div><div><div>مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه: محمدرضا برته</div></div></div>
<div><div> </div><div><div>سردبیر: رمضانعلی عزیزی</div></div></div>
<div><div> </div><div><div>با همکاری هیأت تحریریه</div></div></div>
<div><div> </div><div><div>تلفن: ۰۲۱-۳۲۹۰۰۵۳۸ • شماره: ۰۲۱-۳۲۹۰۱۵۳۳ • صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱</div></div></div>
<div><div> </div><div><div>نشانی: قم، بلوار جمهوری، کوچه ۲، پلاک ۱۵</div></div></div>
<div><div> </div><div><div>پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir</div></div></div>
<div><div> </div><div><div>پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir</div></div></div>
<div><div> </div><div><div>امور هنری: سید امیر سجادی</div></div></div>
<div><div> </div><div><div>کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم ۴۴۵۳۳۷۱۵</div></div></div>

- عطریار**

تا به کی صبر کنیم؟ تا چه زمان چشم به راه؟

علیرضا خاکساری

به تمنای طلوع تو جهان چشم به راه!

به امید قدمت کون و مکان چشم به راه!

سال‌ها می‌رود و حرف دل من این است

تا به کی صبر کنم؟ تا چه زمان چشم به راه؟

شهر یک‌پارچه از دوری تو می‌گرید

همه از مرد و زن و پیر و جوان چشم به راه!

در نبودت همه چیز از جریان افتاده‌ست

کوه و دشت و چمن و رود روان چشم به راه!

غصه‌های دلش از موی سپیدش پیداست

پدرم با دل خون، قد کمان، چشم به راه!

مه‌دیدم آمدنم فلسفه دارد، آری

غیر از این است همه منتظران چشم به راه؟

تا به‌هنگام گذر بذل محبت بکنی

این گدا را سر راهت بنشان چشم به راه!

آل یاسین و سمات و فرج و ندبه و عهد

شیخ عباس و مفاتیح جنان، چشم به راه!

حکم احداث حریم حسنی دست شماست

سالیانی‌ست بود «فرشچیان» چشم به راه!

تا بگویند برایت غزل جمعه وصل

«شوق» و «مئیم» و امثال «حسان» چشم به راه!

سحری هم که شده سمت حسینیهِ بیا

که نشستیم همه دل نگران چشم به راه!

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه

از حوزه‌های علمیه انتظار می‌رود

به مسائل روز جامعه

پاسخ‌های اسلامی دهند

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی گفت: در سال جاری، تنظیم نظام مسائل پژوهشی مرتبط با نیازهای جامعه، تدوین بسته‌ای برای تعیین اولویت‌ها و افزایش گستره الزگذاری تولیدات پژوهشی حوزه از برنامه‌های راهبردی ما بوده است، به گزارش خبرگزاری حوزه،

حجت‌الاسلام والمسلمین ابوالقاسم مقیمی حاجی معاون پژوهش حوزه‌های علمیه، در پانزدهمین نشست دبیرخانه حمایت از طرح‌های پژوهشی حوزه که با حضور اعضای کمیته علوم تربیتی، جهت بررسی مسائل و اولویت‌های پژوهشی جامعه و نظام در این عرصه برگزار شد، ضمن برشمردن دلایل اهمیت پرداخت علمی به مسائل روز جامعه اسلامی، گفت: با وجود اینکه پژوهش حول موضوعات مربوط به علوم بنیادین لازم بوده و هست؛ اما در زمینه پاسخگویی به مسائل جامعه و پژوهش‌های راهبردی و کاربردی هم، نیازهایی جدی داریم؛ طبیعی است که از حوزه‌های علمیه انتظار می‌رود، در مسائل روز جامعه پاسخ‌های اسلامی بدهند.

وی افزود: در سال جاری، تنظیم نظام مسائل پژوهشی مرتبط با نیازهای جامعه، تدوین بسته‌ای برای تعیین اولویت‌ها و افزایش گستره الزگذاری تولیدات پژوهشی حوزه از برنامه‌های راهبردی ما بوده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی خاطرنشان کرد: یکی از راه‌های رسیدن به اولویت‌ها، برگزاری جلسات و نشست‌های نخبگانی در هر رشته علمی می‌باشد.

وی شخصیت‌های حقیقی و حقوقی تولیدکننده آثار علمی را مورد حمایت دبیرخانه دانست و گفت: دبیرخانه حمایت از طرح‌های پژوهشی، متناسب با نیازهای روز حوزه، جامعه و نظام، صاحبان ایده‌های پژوهشی را برای به چاپ رسیدن به‌عنوان کتاب، همراهی خواهد کرد.

باید تغذیه فکری کرد، یکی از راهکارهای تغذیه فکری، همین قلم نویسندگان است که باید با شیوه‌های جذاب، نسبت به آن اقدام نمایند. وی با بیان اینکه در زمینه نماز و حجاب و ... کار بسیاری شده و کتاب‌های زیادی در حوزه انتشار یافته؛ اما متأسفانه برخی از آنها فاقد جذابیت لازم است، افزود: در موضوع جهاد، باید قلمی استفاده شود که انگیزه و تحول ایجاد کند، طرف مقابل را جذب نموده و قوی و تأثیرگذار در مخاطب باشد و در عین حال متون تولیدی کوتاه بوده و ملال‌آور نیز نباشد.

حجت‌الاسلام والمسلمین اکبری، با اشاره به تشکیل کانون نخبگان مرکز بسیج اساتید و نخبگان حوزه طی یک سال اخیر، عنوان کرد: از پیشکسوتان عرصه‌های شعر و ادب و فعالیت‌های کانون نخبگان مرکز بسیج اساتید حوزه علمیه آن‌طور که باید و شاید استفاده نشده و باید از این ظرفیت، به شایستگی بهره برد.

در ادامه حجت‌الاسلام والمسلمین جواد محدثی نیز، با اشاره به ضرورت جهاد تبیین با قلم، ابراز کرد: همان‌طور که برای یک جوان در موضوعات مختلف از جمله نماز و حجاب و ...